

Міністерство освіти і науки України
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Гуманітарний факультет
Кафедри туризму, теорії і методики фізичної культури та валеології

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ПОЛІЩУК

«28» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури з основами
наукових досліджень

Галузь знань: А Освіта

Спеціальність: А4.11 Середня освіта (фізична культура)

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Освітній компонент: обов'язковий

Робоча програма з «Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури з основами наукових досліджень» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) освітнього рівня, за спеціальністю А4.11 Середня освіта з (Фізична культура) - 17 с.

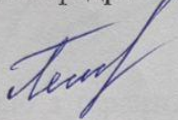
«28» серпня 2026 року

Розробник:

Мозолєв Олександр Михайлович, професор кафедри туризму, теорії і методики фізичної культури та валеології, доктор педагогічних наук, професор.

Робочу програма затверджена на засіданні кафедри туризму, теорії і методики фізичної культури та валеології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, протокол №1 від «26» серпня 2026 р.

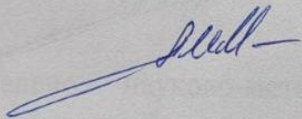
Завідувач кафедри теорії і методики фізичної культури та валеології

Людмила ГУЦАЛ

Погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Фізична культура» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми

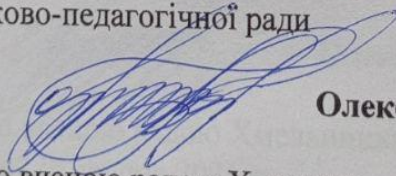

Олександр МОЗОЛЕВ

Схвалено науково-методичною радою Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Протокол №12 від «26» серпня 2026 р.

Голова науково-педагогічної ради

Олександр ПОЛЩУК

Затверджено вченою радою Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
Протокол №8 від «27» серпня 2026 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	А4.11 Середня освіта (Фізична культура) Освітній рівень – перший (бакалаврський)	Обов'язкова Рік підготовки: 1 Семестр: 2
Змістові модулі: 3		Загальна кількість годин 120, з них: аудиторні заняття – 54 год З них: лекційних – 24 год; семінарських – 6 год; практичних – 24 год; самостійна робота – 66 год. Вид підсумкового контролю – екзамен
Види занять: 1) аудиторна робота: лекції та практичні заняття; 2) консультації; 3) самостійна робота. Тижневих годин – 4 год		
Зміст навчального матеріалу структурований за 3-ма змістовими модулями Модуль 1. Теоретичні основи педагогічної майстерності вчителя фізичної культури Модуль 2. Професійна, творча та інноваційна діяльність вчителя фізичної культури Модуль 3. Загальні основи методології наукових досліджень		Види контролю: екзамен, оцінка за шкалою ECTS та за національною системою оцінювання

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури з основами наукових досліджень» полягає в опануванні форм, методів і засобів педагогічного впливу на учнів загальноосвітньої школи задля розвитку фізичної культури і здоров'я збереження, формування в студентів теоретичних знань, практичних умінь і навичок з організації та проведенні науково-дослідницької роботи в галузі фізичної культури.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури з основами наукових досліджень» є:

➤ опанування сучасних теоретичних й практичних знань про принципи, форми, методи і засоби педагогічного впливу;

- ознайомлення з різними способами педагогічної взаємодії та технологією їх реалізації в освітньому процесі;
- вивчення специфіки організації й здійснення педагогічної діяльності у загальноосвітній школі, позашкільних навчальних освітніх закладах, тимчасових дитячо-юнацьких осередках;
- сформувати базові знання про методологію та методику наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті;
- сформувати уявлення про етику наукових публікацій та академічну доброчесність;
- розвинути навички самостійного методологічного аналізу наукових проблем у сфері фізичної культури;
- навчити обирати методологію проведення науково-дослідної роботи;
- сформувати навички проведення наукових досліджень теоретичного й практичного спрямування;

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- основні поняття педагогічної культури, педагогічної майстерності, педагогічної творчості та їхні складники;
- зміст, завдання, мету, потреби професійного зростання, сутність педагогічних здібностей;
- сутність, функції, структуру, стилі педагогічного спілкування;
- причини конфліктів між педагогами й учнями та шляхи їхнього розв'язання;
- основні компоненти педагогічного авторитету;
- сучасні інноваційні технології фізичного виховання, об'єкти передового педагогічного досвіду та шляхи їх використання;
- основні форми й засоби підвищення професійної кваліфікації в системі післядипломної освіти;
- вимоги до атестації та кваліфікаційні рівні;
- структуру і головні напрями професійно-педагогічного самовдосконалення;
- методологічні засади підготовки та проведення наукових досліджень з фізичного виховання та спорту;
- сучасні засоби інформаційного забезпечення науково-дослідної роботи;
- основні вимоги щодо оформлення результатів наукових досліджень.

вміти:

- обґрунтувати сутність та спільні й відмінні риси у поняттях «педагогічна культура», «педагогічна майстерність», «педагогічна творчість», «педагогічні здібності»;
- характеризувати власний рівень сформованості комунікативних здібностей;
- долати психологічні бар'єри у спілкуванні з учнями, педколективом, батьками;
- розвивати техніку усного мовлення (інтонація, дикція, темп, ритм);
- конструювати власне педагогічне спілкування, керуючись знаннями особливостей цього процесу;
- організовувати педагогічну взаємодію у процесі бесіди з учителями, батьками, учнями з дотриманням вимог педагогічного такту;
- знаходити оптимальну стратегію взаємодії у конфліктній ситуації;
- запобігати педагогічним конфліктам та виходити з них;
- використовувати інноваційні технології, елементи передового педагогічного досвіду в системі фізичного виховання школярів;
- планувати й займатися професійним самовдосконаленням;
- проводити заняття з використанням різних педагогічних технік;
- оцінювати власний рівень готовності до педагогічної діяльності;

- самостійно здобувати й використовувати нові знання, уміння, проявляти творчість та ініціативу;
- аналізувати, обробляти та використовувати інформацію з різних джерел; до пошуку нових ідей, організації та проведення наукових досліджень;
- застосовувати наукові методи дослідження в практичній діяльності.

Перелік загальних та фахових компетентностей, які формуються в процесі оволодіння цією дисципліною:

Інтегральна компетентність. Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері фізичної культури як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів суміжних галузей наук і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності.

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання й розуміння предметної області, специфіки професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою (усно та письмово);

ЗК 4. Здатність до пошуку, аналізу та обробки інформації з різних джерел, володіння цифровими технологіями в освітньому процесі.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді та комунікації з представниками інших професійних груп.

ЗК 8. Здатність зберігати та примножувати культурні та наукові цінності на основі розуміння історії розвитку суспільства та значення фізичної культури.

ЗК 11. Здатність інтегрувати принципи сталого розвитку в освітній процес з фізичної культури, формувати в здобувачів освіти екологічно відповідальну, здоров'язбережувальну та соціально свідому поведінку, сприяти популяризації активного способу життя, інклюзії та рівного доступу до фізкультурно-спортивної діяльності.

ЗК 12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності.

ФК 1. Здатність трансформувати систему наукових знань (біологічних, психологічних, педагогічних) у практичну площину фізичного виховання.

ФК 2. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування освітнього процесу з фізичної культури з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів.

ФК 3. Здатність добирати та застосовувати ефективні методики навчання руховим діям та розвитку фізичних якостей.

ФК 4. Здатність використовувати інноваційні та цифрові технології в галузі фізичної культури для формування всебічно розвинутої культури особистості.

ФК 7. Здатність забезпечувати безпечне здоров'язбережувальне середовище, дотримуватись вимог охорони життя.

ФК 9. Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями та розбудови партнерства з батьками в інтересах дитини.

ФК 10. Здатність до рефлексивного аналізу власної діяльності, самооцінки професійних якостей та безперервного професійного самовдосконалення.

ФК 14. Здатність виховувати соціально-особистісні якості (відповідальність, працьовитість, командний дух) засобами фізичного виховання.

Перелік програмних результатів навчання, які формуються в процесі оволодіння цією дисципліною:

ПРН 1. Демонструвати поглиблені знання з фахових дисциплін, що є теоретичним підґрунтям професійної діяльності вчителя фізичної культури.

ПРН 4. Планувати освітній процес, спортивно-масові та туристичні заходи з урахуванням принципів здоров'язбереження учнів, організації безпечного освітнього середовища.

ПРН 5. Володіти методикою навчання базовим видам рухової активності та демонструвати техніку виконання фізичних вправ передбачених програмою.

ПРН 11. Ефективно взаємодіяти в педагогічному колективі, залучати батьків та громаду до всебічного розвитку учнів, популяризації цінностей здорового способу життя.

ПРН 13. Висловлювати власну професійну позицію державною (іноземною) мовою, дотримуючись етики педагогічного спілкування та принципів академічної доброчесності.

ПРН 15. Застосовувати принципи сталого розвитку у професійній діяльності вчителя фізичної культури: проектувати та здійснювати освітній процес із урахуванням екологічних, соціальних і здоров'язбережувальних аспектів, формувати в учнів навички відповідального ставлення до власного здоров'я, довкілля та суспільства.

ПРН 16. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1 Теоретичні основи педагогічної майстерності вчителя фізичної культури

Тема 1. Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури

Сутність поняття «педагогічна майстерність», складові педагогічної майстерності: знання, педагогічні здібності, педагогічний такт, педагогічна техніка, культура мовлення, методична майстерність, особисті якості, педагогічний оптимізм, їхня характеристика. Критерії та рівні педагогічної майстерності: елементарний, базовий, досконалий, творчий.

Основні завдання сучасного вчителя фізичної культури, які впливають із вимог нормативно-директивних документів освітньої галузі. Характеристика особистих якостей учителя.

Педагогічні здібності, їх характеристика: дидактичні, організаторські, комунікативні, перцептивні, науково-пізнавальні, емоційна стійкість, спостережливість, педагогічний оптимізм.

Тема 2. Педагогічна культура вчителя фізичної культури

Сутність поняття «педагогічна культура». Основні складники педагогічної культури: наукова і загальна ерудиція, педагогічна майстерність, прагнення до самовдосконалення, культура спілкування, культура мовлення, педагогічна етика, духовне багатство.

Сутність поняття «педагогічні функції». Характеристика функцій: дидактична, розвивальна, виховна, оздоровча, конструктивна, організаційна, комунікативна. Вимоги та професіограма вчителя фізичної культури.

Шляхи формування педагогічної культури вчителя: постійна спрямованість до самовдосконалення (педагогічного, методичного, морального, духовного); грані педагогічної культури (культура спілкування, духовне багатство, педагогічна етика, любов до дітей, педагогічний такт, професійна підготовленість, культура мовлення, світогляд, наукова ерудиція); єдність знань, методичних умінь, мовної культури, особистих якостей, педагогічної техніки, такту й оптимізму.

Тема 3. Підвищення кваліфікації, атестація та самоосвіта вчителя фізичної культури

Професійний розвиток учителя фізичної культури в системі післядипломної освіти. Методична робота у підвищенні рівня професійної підготовки вчителя. Основні форми методичної роботи в школі: індивідуальні форми та колективні форми методичної роботи, їхня характеристика. Сутність поняття "атестація педагогів". Різновиди атестацій: чергова і

позачергова атестації, особливості проведення атестацій. Професійні рівні вчителя фізичної культури, їхні особливості.

Вимоги до присвоєння кваліфікаційних категорій та педагогічних звань.

Поняття «самоосвіта», її основні принципи: цілісності, діяльності, мобільності, самореалізації, самоорганізації. Професійна рефлексія у самовдосконаленні педагога. Сутність поняття "професійна рефлексія", її типи.

Основні компоненти самостійної діяльності: стартовий інтелектуальний потенціал; мотиви формування безперервної освіти; навички самостійного оволодіння знаннями; уміння розумової діяльності; уміння самоорганізації пізнавальної діяльності. Основні концептуальні положення самоосвітньої діяльності вчителя. Вимоги та етапи професійного самовдосконалення вчителя.

Тема 4. Педагогічна техніка, її компоненти

Сутність поняття «педагогічна техніка», її основні компоненти: культура зовнішнього вигляду, постава, одяг, зачіска, міміка, пантоміміка, емоційна виразність, культура педагогічного спілкування, уміння слухати, ставити запитання, аналізувати, розуміти інших, встановлювати контакти, зацікавлювати, саморегуляція.

Сутність поняття «педагогічна комунікація». Педагогічні функції комунікації: інформаційна, пізнавальна, експресивна, управлінська. Спеціальні якості комунікативності вчителя: знання, навички, вміння, комунікативний характер.

Компоненти професійно-педагогічної комунікативності вчителя: наявність стійкої потреби в систематичному спілкуванні з дітьми в найрізноманітніших сферах; взаємодія загальнолюдських та професійних показників комунікативності; емоційне задоволення на всіх етапах спілкування; наявність здібностей до педагогічної комунікації, набуття комунікативних навичок та вмінь.

Сутність поняття «педагогічне спілкування». Завдання педагогічного спілкування: психологічний контакт з учнями; пізнавальний пошук; виховне й педагогічне спілкування; міжособистісні стосунки в колективі; подолання скутості, сором'язливості; виявлення і врахування індивідуальних рис учня; розвиток особистих якостей.

Функції педагогічного спілкування: пізнання людьми одне одного; обмін інформацією; організація діяльності; обмін ролями, співчуття, самоутвердження.

Імідж учителя фізичної культури.

Тема 5. Культура педагогічного спілкування

Структура педагогічного спілкування: моделювання майбутнього спілкування, безпосередня організація спілкування, керівництво спілкуванням, аналіз ситуації педагогічного спілкування.

Техніка мовлення та її складові: чіткість і виразність мовлення; дикція; гнучкість, тембр і тональність голосу; швидкість мовлення.

Складові невербальної та вербальної комунікацій, їхня характеристика.

Пантомімічний образ вчителя: міміка, посмішка, контакт очей, міжособистісний простір. Критерії оцінювання ефективності техніки невербальної поведінки вчителя. Поняття про «бар'єри спілкування», ускладнення, які виникають у процесі спілкування, їхня характеристика.

Культура рухів учителя фізичної культури.

Складові психотехніки вчителя: увага, зосередженість, жести, оцінка емоцій і управління ними, керування своїми почуттями.

Правила педагогічного спілкування

Тема 6. Вирішення конфліктів у професійній діяльності

Сутність поняття «конфлікт», його провідні ознаки. Структура, сфера, динаміка педагогічного конфлікту. Види шкільних конфліктів. Міжособистісні конфлікти у педагогічному колективі та їхні різновиди: фахові конфлікти; конфлікти сподівань; конфлікти особистісної несумісності.

Причини конфліктів: матеріально-технічні, ціннісно-орієнтаційні, фінансово-організаційні, управлінсько-особистісні, соціально-демографічні, соціально-психологічні.

Класифікація конфліктів.

Стилі поведінки вчителя в конфліктній ситуації: суперництво, уникнення, пристосування,

співробітництво, компроміс.

Запобігання конфліктам. Основні методи вирішення конфліктів: метод інтроспекції; метод логічного аналізу; метод посередництва; "урегулювання", "затихання", "подолання" конфлікту.

Змістовий модуль 2. Професійна, творча та інноваційна діяльність вчителя фізичної культури

Тема 7. Професійна діяльність вчителя фізичної культури

Особливості професійної діяльності вчителя фізичної культури. Функції вчителя фізичної культури. Професійні обов'язки вчителя фізичної культури.

Навчально-методична робота вчителя фізичної культури. Загально-педагогічні та спеціальні принципи навчання. Методична компетентність. Складові методичної компетентності вчителя фізичної культури. Складові навчально-методичної роботи вчителя фізичної культури.

Позакласна робота вчителя фізичної культури: мета, зміст та особливості організації. **Форми позакласної роботи вчителя фізичної культури.**

Тема 8. Педагогічна творчість вчителя фізичної культури

Сутність поняття «педагогічна творчість». Зміст педагогічної творчості вчителя. Критерії педагогічної творчості та їхня характеристика.

Педагогічна творчість вчителя фізичної культури. Передумови педагогічної творчості учителя фізичної культури. Основні аспекти творчості: процесуально-результативний, соціальний, особистісний.

Індивідуальний стиль професійної діяльності вчителя фізичної культури. Етапи розвитку індивідуального стилю професійної діяльності вчителя фізичної культури.

Моделювання педагогічних ситуацій як творча діяльність вчителя фізичної культури. Методи ситуативного педагогічного моделювання.

Тема 9. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності вчителя фізичної культури

Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності учителя фізичної культури.

Сутність поняття «інновації», «освітні інновації», «педагогічна інновація», «інноваційний потенціал педагога». Основні критерії педагогічних інновацій: новизна, оптимальність, результативність та ефективність, можливість творчого застосування в масовому досвіді.

Інноваційна діяльність учителя фізичної культури. Показники готовності вчителя фізичної культури до інноваційної діяльності. Сучасні інновації педагогічної діяльності вчителя фізичної культури. Інноваційні підходи проведення уроку фізичної культури.

Інновації дистанційного навчання. Переваги і недоліки дистанційного навчання з фізичної культури. Технології дистанційного навчання.

Напрями професійного розвитку вчителя фізичної культури. Якості, що характеризують інноваційну спрямованість професійного розвитку вчителя фізичної культури.

Змістовий модуль 3. Загальні основи методології наукових досліджень

Тема 10. Сутність науки та основи наукових досліджень

Наука як система. Основні групи наук: природничі, технічні, суспільні. Головна функція науки. Наукові закони: спільні (фундаментальні), загальні, часткові. Науково-дослідна діяльність та кадровий науковий потенціал України. Система наукових ступенів: магістра, кандидата наук, доктора наук. Теоретична основа наукових досліджень. Поняття «принцип» та «ідея». Поняття як форма мислення. Функції наукової теорії. Пояснювальна функція. Передбачувальна функція. Синтезуюча функція. Методологічна функція. Практична функція. Науково-дослідна робота студентів.

Тема 11. Методика наукового дослідження

Залежність методики наукового дослідження від характеру об'єкту дослідження, методології, мети та методів. Методика пошуку літературних джерел. Методика вивчення наукової, навчальної, навчально-методичної літератури. Визначення актуальності теми дослідження, мети, завдань та гіпотези дослідження. Встановлення комплексу методів і засобів дослідження. Визначення послідовності застосування засобів і методів, порядку організації та проведення експерименту, проведення аналізу та узагальнення емпіричного матеріалу. Дотримання норм

академічної доброчесності. Методи наукових досліджень. Специфічні і педагогічні методи дослідження у фізичному вихованні і спорті. Методи ретроспективної інформації. Аналіз документальних матеріалів. Аналіз літературних джерел. Методи оцінки ефективності навчально-виховного та тренувального процесу. Метод контролю. Метод спостереження. Педагогічні спостереження. Види педагогічних спостережень. Педагогічний експеримент. Види педагогічного експерименту. Методи математичної статистики. Кореляційний аналіз.

Тема 12. Методологія підготовки тез доповіді результатів наукового дослідження

Вибір напрямку науково-дослідної роботи. Обґрунтування актуальності дослідження. Підбір наукових джерел за допомогою «[Google Академія](#)». Формулювання мети та завдань дослідження. Вибір методів наукового дослідження. Аналіз результатів дослідження. Формулювання висновків. Правила оформлення тез доповіді наукового дослідження.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	сем	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи педагогічної майстерності вчителя фізичної культури						
Тема 1. Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури	12	2	2	2		6
Тема 2. Педагогічна культура вчителя фізичної культури	8	2		2		4
Тема 3. Підвищення кваліфікації, атестація та самоосвіта вчителя фізичної культури	8	2		2		4
Тема 4. Педагогічна техніка, її компоненти	8	2		2		4
Тема 5. Культура педагогічного спілкування	8	2		2		4
Тема 6. Вирішення конфліктів у професійній діяльності	8	2		2		4
Разом за змістовим модулем 1	52	12	2	12		26
Змістовий модуль 2. Професійна, творча та інноваційна діяльність вчителя фізичної культури						
Тема 7. Професійна діяльність вчителя фізичної культури	8	2		2		4
Тема 8. Педагогічна творчість вчителя фізичної культури	8	2		2		4
Тема 9. Інноваційна спрямованість	12	2	2	2		6

педагогічної діяльності вчителя фізичної культури						
Разом за змістовим модулем 2	28	6	2	6		14
Змістовий модуль 3. Загальні основи методології наукових досліджень						
Тема 10. Сутність науки та основи наукових досліджень	8	2		2		4
Тема 11. Методика наукового дослідження	8	2		2		4
Тема 12. Методологія підготовки тез доповіді результатів наукового дослідження	24	2	2	2	12	6
Разом за змістовим модулем 3	40	6	2	6	12	14
Усього годин	120	24	6	24	12	54

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогічна культура вчителя фізичної культури	2
2	Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності вчителя фізичної культури	2
3	Методологія підготовки тез доповіді результатів наукового дослідження	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури	2
2	Педагогічна культура вчителя фізичної культури	2
3	Підвищення кваліфікації, атестація та самоосвіта вчителя фізичної культури	2
4	Педагогічна техніка, її компоненти	2
5	Культура педагогічного спілкування	2
6	Вирішення конфліктів у професійній діяльності	2
7	Професійна діяльність вчителя фізичної культури	2
8	Педагогічна творчість вчителя фізичної культури	2
9	Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності вчителя фізичної культури	2
10	Сутність науки та основи наукових досліджень	2

11	Методика наукового дослідження	2
12	Методологія підготовки тез доповіді результатів наукового дослідження	2
Всього		24

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-----	-----

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури	6
2	Тема 2. Педагогічна культура вчителя фізичної культури	4
3	Тема 3. Підвищення кваліфікації, атестація та самоосвіта вчителя фізичної культури	4
4	Тема 4. Педагогічна техніка, її компоненти	4
5	Тема 5. Культура педагогічного спілкування	4
6	Тема 6. Вирішення конфліктів у професійній діяльності	4
7	Тема 7. Професійна діяльність вчителя фізичної культури	4
8	Тема 8. Педагогічна творчість вчителя фізичної культури	4
9	Тема 9. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності вчителя фізичної культури	6
10	Тема 10. Сутність науки та основи наукових досліджень	4
11	Тема 11. Методика наукового дослідження	4
12	Тема 12. Методологія підготовки тез доповіді результатів наукового дослідження	6
13	ІНДЗ: підготовка тез доповіді результатів наукового дослідження за обраною темою	12
Всього		66

9. Індивідуальні завдання

Тема 12. Методологія підготовки тез доповіді результатів наукового дослідження

Індивідуальне навчально-дослідне завдання: підготовка тез доповіді результатів наукового дослідження за обраною темою **за схемою:**

- назва доповіді;
- актуальність дослідження;
- мета дослідження;
- результати дослідження;
- висновки;
- література.

10. Методи навчання

Основними методами навчання під час лекційних занять є словесно-наочні методи: пояснення, бесіда, розповідь, обговорення тощо; демонстрація слайдів, схем, малюнків, відео та аудіо матеріалів із використанням мультимедійних технічних засобів навчання. Виконання самостійної роботи студентами передбачається із використанням наступних методів навчання: самостійне критичне мислення (критично оцінювати переваги та недоліки власної роботи, визначати прогалини знань і напрями, необхідні для успішної роботи); самовизначення (вибирати свою позицію в суспільстві та професійній діяльності, усвідомити свої інтереси, і відповідно до них визначити цілі та завдання самоосвіти); самоорганізація (уміти знаходити джерела інформації й адекватні своїм можливостям форми самоосвіти, планувати, організовувати робоче місце та діяльність); самооцінка (оцінювати свої можливості, уже наявні досягнення, їх успішність і можливості практичного застосування, прогалини й обсяг того, що ще потрібно зробити); самореалізація (реалізація своїх можливостей в самоосвіті, а також досягнень самоосвіти в практичній діяльності); самоконтроль (здатність контролювати свою діяльність щодо здобуття знань на усіх етапах, а також власну професійну діяльність).

11. Методи контролю

Методи контролю – це способи, з допомогою яких визначається результативність навчально-пізнавальної та інших видів діяльності студентів. Найдоступнішим методом контролю є планомірне цілеспрямоване й систематичне спостереження викладача за діяльністю студентів.

Педагогічні вимоги до організації контролю за навчальною діяльністю студентів:

- 1) індивідуальний характер контролю, що вимагає здійснення контролю за особистою навчальною роботою і поведінкою кожного студента;
- 2) систематичність, регулярність контролю на всіх етапах процесу навчання, поєднання його з іншими видами навчальної діяльності;
- 3) різноманітність форм проведення контролю, що забезпечують реалізацію навчальної і виховної функцій контролю, підвищення інтересу студентів до його проведення і результатів;
- 4) всебічність, яка означає, що контроль повинен охоплювати всі розділи навчальної програми, забезпечувати перевірку теоретичних знань, інтелектуальних і практичних умінь і навичок студентів;
- 5) об'єктивність контролю, що усуває суб'єктивні й помилкові оціночні судження і висновки викладача, які ґрунтуються на недостатньому вивченні студентів чи упередженому ставленні до деяких з них;
- 6) диференційований підхід, що враховує специфічні особливості кожної теми навчального предмета і окремих його розділів, а також індивідуальні якості студентів;
- 7) єдність вимог.

На різноманітних етапах навчання використовуються різноманітні види контролю: попередній, поточний, тематичний, підсумковий, а також форми його організації.

Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок учнів з предмету чи розділу, який буде вивчатися.

Поточний контроль здійснюється в повсякденній роботі з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення прогалин у знаннях студентів.

Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань студентів.

Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, навчального року.

За формами контроль поділяється на індивідуальний, груповий і фронтальний. У навчальному процесі в різноманітних поєднаннях використовуються методи усного, письмового, практичного (лабораторного), машинного контролю і самоконтролю студентів.

Усне опитування здійснюється в індивідуальній і фронтальній формах. Мета усного індивідуального контролю – виявлення викладачем знань, умінь і навичок окремих студентів. Студентові пропонується дати відповідь на загальне питання, яке в подальшому розбивається на ряд конкретних, уточнюючих. Додаткові питання при індивідуальному контролі даються при неповній відповіді студента.

Усний фронтальний контроль (опитування) вимагає серії логічно пов'язаних між собою питань за невеликим обсягом матеріалу. При фронтальному опитуванні викладач очікує від студентів чітких, лаконічних відповідей з місця. Використовується він переважно з метою повторення і закріплення навчального матеріалу на короткому проміжку часу.

Письмовий контроль, це переважно фронтальні контрольні роботи. Фронтальні контрольні роботи можуть бути розраховані на все заняття або його частину. Письмові роботи можуть пропонуватися також у формі звітів, графічних побудов, карток та ін.

Програмований або тестовий контроль – пропонується студентам з декількох варіантів можливих відповідей вибрати правильну. Переваги машинного контролю в його неупередженості. Однак, він не виявляє способу отримання результату, утруднень, типових помилок та ін.

Методи самоконтролю – уміння самостійно знаходити допущені помилки, неточності, а також спосіб усунення виявлених недоліків.

Підсумковою формою контролю з навчальної дисципліни є диференційований залік, який може проводитись або в усній або у письмовій формі, і до якого допускаються студенти, які успішно виконали індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Питання до екзамену

1. Основні завдання сучасного вчителя фізичної культури.
2. Характеристика особистих якостей вчителя фізичної культури.
3. Розкрийте зміст дидактичної функції вчителя
4. Розкрийте зміст розвивальної функції вчителя.
5. Розкрийте зміст виховної функції вчителя.
6. Розкрийте зміст оздоровчої функції вчителя.
7. Розкрийте зміст організаційної функції вчителя.
8. Розкрийте зміст комунікативної функції вчителя.
9. Розкрийте сутність поняття «педагогічна майстерність».
10. Розкрийте сутність поняття «педагогічна культура».
11. Розкрийте сутність поняття «педагогічна техніка».
12. Що включає методична майстерність вчителя фізичної культури.
13. Етапи формування педагогічної майстерності вчителя фізичної культури.
14. Які особисті якості важливі в професійній діяльності вчителя фізичної культури.
15. Розкрийте сутність поняття «педагогічний такт», «педагогічна техніка».
16. Розкрийте зміст дидактичних здібностей вчителя фізичної культури.
17. Розкрийте зміст організаторських здібностей вчителя фізичної культури.
18. Розкрийте значення емоційної стійкості у професійній діяльності вчителя фізичної культури.
19. Розкрийте значення спостережливості у професійній діяльності вчителя фізичної культури.
20. Розкрийте зміст науково-пізнавальних здібностей вчителя фізичної культури.
21. Розкрийте значення культури мовлення у професійній діяльності вчителя фізичної культури.
22. Комунікативні якості вчителя фізичної культури.

23. Завдання педагогічного спілкування вчителя фізичної культури.
24. Професійний розвиток учителя фізичної культури в системі післядипломної освіти.
25. Міміка, пантоміміка, емоційна виразність у професійній діяльності вчителя фізичної культури.
26. Уміння слухати, ставити запитання, аналізувати, розуміти інших у професійній діяльності вчителя фізичної культури.
27. Культура зовнішнього вигляду, постава, одяг, зачіска у професійній діяльності вчителя фізичної культури.
28. Розкрийте зміст іміджу вчителя фізичної культури.
29. Завдання педагогічного спілкування.
30. Виховне й педагогічне спілкування.
31. Міжособистісні стосунки в колективі, обмін інформацією, подолання скутості, налагодження взаємодії.
32. Виявлення і врахування індивідуальних рис учня.
33. Розкрийте сутність поняття «конфлікт». Види шкільних конфліктів.
34. Стилї поведінки вчителя в конфліктній ситуації.
35. Основні методи вирішення конфліктів.
36. Співпраця вчителя фізичної культури з дирекцією школи у плануванні фізкультурно-масової й оздоровчої роботи в школі.
37. Сутність поняття «педагогічна творчість». Передумови педагогічної творчості учителя фізичної культури.
38. Залучення батьків до спортивного життя школи, консультації для батьків.
39. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності учителя фізичної культури.
40. Професійна майстерність учителя у формуванні в учнів потреби фізичного самовдосконалення.
41. Професійний розвиток учителя фізичної культури в системі післядипломної освіти.
42. Поняття самоосвіти вчителя фізичної культури. Засади організації самоосвіти вчителя фізичної культури.
43. Основні принципи самоосвіти вчителя фізичної культури: цілісності, діяльності, мобільності, самореалізації, самоорганізації.
44. Самовдосконалення вчителя фізичної культури.
45. Вимоги та етапи професійного самовдосконалення вчителя.
46. Розкрийте особливості основних груп наук: природничих, технічних, суспільних.
47. Чим відрізняються наукові закони: спільні, загальні, часткові.
48. У чому полягає зміст трирівневої системи наукових ступенів в Україні: магістр, кандидат наук, доктора наук.
49. Розкрийте зміст функцій наукових досліджень.
50. Розкрийте зміст специфічних і педагогічних методів дослідження у фізичному вихованні і спорті.
51. Розкрийте методологічні вимоги до проведення наукового дослідження:.
52. Що включає науковий аналіз документальних матеріалів.
53. Як здійснюється аналіз літературних джерел.
54. Розкрийте зміст методів оцінки ефективності навчально-виховного та тренувального процесу.
55. У чому полягає зміст методу педагогічного спостереження. Які види педагогічних спостережень вам відомі.
56. Розкрийте вимоги до проведення педагогічного експерименту.
57. Розкрийте необхідність використання методів математичної статистики у педагогічних дослідженнях.
58. Розкрийте зміст моделювання в педагогічній та спортивній практиці.
59. Розкрийте необхідність обґрунтування актуальності дослідження.

60. Розкрийте необхідність формулювання мети та завдань дослідження.
61. Розкрийте технологію вибору методів наукового дослідження.
62. Розкрийте вимоги до формулювання висновків наукового дослідження.
63. Розкрийте вимоги щодо дотримання норм академічної доброчесності.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Диференційований залік

Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2			Змістовий модуль № 3				екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	ІНДЗ		100
0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-4	0-4	0-4	0-4	0-4	0-5	0-10	0-40	0-100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів; ІНДЗ – індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Навчальні підручники, посібники, методичні матеріали.
2. Лекції, програми за навчальною дисципліною.
3. План-конспекти, зразки виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.
4. Відео та аудіо матеріали з окремих тем та розділів, малюнки, схеми тощо.
5. Мультимедійні засоби навчання.

14. Рекомендована література

Базова

1. Гончаренко, І. С., & Шевченко, О. В. (2023). Особливості педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури. *Health & Education*, (4), 240-245.
2. Гончаренко, І. С., & Шевченко, О. В. (2024). Інноваційні технології у системі формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (213), 110-114. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-213-110-114>
3. Мозолев, О.М. (2025). Основи педагогічної майстерності вчителя фізичної культури. Навчальний посібник. Хмельницький: Видавництво ХГПА, 126 с.
4. Мозолев О.М. (2026). Науково-дослідна робота майбутніх фахівців фізичної культури як важливий елемент фахової підготовки. *Молодь і ринок*, 1(245), 35-39. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2026.349226>
5. Мозолев О.М. (2025). Методичні рекомендації щодо написання та захисту курсових робіт зі спеціальності А4 «Середня освіта (фізична культура)» : навч.-метод. посіб., Хмельницький : ХГПА, 30 с. <http://46.63.9.20:88/jspui/handle/123456789/1436>
6. Мозолев, О.М., Хмара, М.А. (2024). Формування педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури на заняттях зі спортивних ігор. *Педагогічний дискурс*, 36, 7-14.
7. Савченко, Н. С. (2024). Шляхи формування педагогічної майстерності у майбутніх учителів фізичної культури. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (214), 84-90. DOI: [10.36550/2415-7988-2024-1-214-84-90](https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-214-84-90)
8. Солтик, О. (2022). Оновлення змісту професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах інтегративного підходу. *Psychology Travelogs*,
9. Сороколів, Н. (2022). Розвиток професійних компетентностей учителів фізичної культури в умовах Нової української школи. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*, 2 (58), 22-28.
10. Турчак, А. Л., & Маркова, О. В. (2019). Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури у позакласній фізкультурно-оздоровчій та спортивно-масовій роботі. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (183), 38-42. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2019-1-183-38-42>
11. Хома, Т. В. (2021). Основи педагогічної майстерності. Опорні конспекти лекцій для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 014 «Середня освіта (фізична культура)», освітній ступінь «бакалавр». Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 112 с.

Допоміжна

1. Бульба, О.В., Мозолев, О.М. (2024). Етапи формування педагогічної майстерності вчителя фізичної культури. *Scientific Collection «InterConf»*, (227), 59-63.
2. Грибан, Г.П., Отрошко, О.В., Солодовник, О.В., Крук, А.З., Засік, Г.В., Пуздимір, М.І., & Гошко, А.М. (2022). Формування професійних компетентностей учителя фізичної культури у здобувачів з використанням здоров'язбережувальних технологій навчання. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, 6 (151), 46-51. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6\(151\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6(151).09)
3. Коник, Б.М., Мозолев, О.М. (2024). Формування педагогічної майстерності у майбутніх вчителів фізичної культури. *Scientific Collection «InterConf»*, (228), 84-87.
4. Мозолев О.М. (2026). Методологія формування науково-дослідної компетенції у майбутніх фахівців фізичної культури. *Актуальні проблеми розвитку освіти в сфері туризму, фізичної культури та спорту: матеріали ІХ Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Хмельницький, 7-8 травня 2026 р.)*, ХГПА, 24-27.
5. Мозолев О.М. (2025). Курс лекцій з дисципліни «Теорія і методика здоров'я» : навч. посіб., Хмельницький : ХГПА, 162 с.

6. Оксенюк, І.В., Ковальський, В.В., & Кашуба, А.А. (2019). Формування професійних компетентностей майбутніх вчителів фізичного виховання засобами спортивних ігор. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, 12 (120), 89-92. DOI: [10.31392/NPU-nc.series15.2019.12\(120\)19.17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2019.12(120)19.17)
7. Шевченко, О.В., & Мельнік, А.О. (2024). Формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури засобами рухливих ігор. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, 3К (176), 512-515. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).115](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).115)
8. Ivani, I., Vertel, A., Zlenko, N., Butenko, V., & Biler, S. (2020). Competence and Professional Skills in Training Future Specialists in the Field of Physical Education and Sports. *Propósitos y Representaciones*, 8 (SPE2), e690. Doi: <http://dx.doi.org/10.20511/pyr2020.v8nSPE2.690>
9. Mozolev, O., & Polishchuk, O. (2024). The essence and content of scientific research methodology. *Journal of Education, Health and Sport*, 63, 279–288. <https://doi.org/10.12775/JEHS.2024.63.020>
10. Prystupa, Y., Muzyka, F., Kryshchanovych, S. ., Matviiv, V., & Ilkiv , O. (2022). The main pedagogical aspects of the formation of professional competence of students of physical culture. *Revista Tempos E Espaços Em Educação*, 15(34), e16974. <https://doi.org/10.20952/revtee.v15i34.16974>

15. Інформаційні ресурси

1. https://kgpa.org.ua/?page_id=277